

Kurzus kódja: BBN-FIL-235.03 és FLN-210.06
Kurzus megnevezése: A német idealizmus és az idealizmus kritikája a poszthegeiánus filozófiában
Kurzus megnevezése angolul: The Criticism of German Idealism in Post-Hegelian Philosophy
Kurzus előadója: Fehér M. István
Kurzus előadójának fogadóórája (hely és idő): MÚK 4/i II. 212. csüt. 18-19:30.

Kurzus előfeltétele(i): nincs előfeltétel, de előnyös a német nyelvtudás és némi előzetes tájékozottság a kurzus tematikájának köréből
A jegyszerzés módja(i): 5–10 oldalas szemináriumi dolgozat
Követelmények: a kurzus eredményes elvégzése megkívánja az órák rendszeres látogatását és az elemzésre kerülő szövegek előzetes ill. folyamatos feldolgozását.

<p>Kurzus leírása, tematikája:</p> <p>Az óra egyrészt a német idealizmus Kant kritikai filozófiájához kapcsolódó kibontakozását tárgyalja. Az idealizmus kibontakozása a kanti filozófia egyik lehetséges fejleményeként, az újkori filozófiában rejlő fejlődési tendenciák kiteljesedésének egyik lehetséges végpontjaként kerül értelmezésre. Az óra szövegelemzések, jellegzetes szemelvények értelmezése révén kívánja szemléltetni a vonatkozó filozófusok álláspontját, s igyekszik eligazítást nyújtani a filozófiatörténeti korszak sajátos fogalomvilágában, nyelvezetében, világlátásában, elsősorban olyan fogalmak tükrében, mint "kriticismus", "dogmatizmus", "tudománytan", "természetfilozófia", "azonosságfilozófia", "rendszer", "abszolútum" stb. Az óra kitekintő jelleggel vázolni igyekszik Kantnak és a német idealizmusnak a felvilágosodáshoz való viszonyát is, s alkalmanként válaszlehetőségeket próbál fölkinálni arra a kérdésre, vajon mai perspektívából szemlélve mit mond nekünk a filozófiatörténet ezen korszaka. Az óra másrészt Schelling és Hegel gondolati fejlődéséből kiindulva áttér a poszthegeiánus filozófia Hegel-kritikai főbb vonásainak tárgyalására (Schelling, Feuerbach, Kierkegaard, Marx).</p>

<p>Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:</p> <p>Kant: <i>A tiszta ész kritikája</i>. Előszó a II. kiadáshoz, Bevezetés.</p> <p>Kant: "Válasz a kérdésre: Mi a felvilágosodás?", "Tájékozódni a gondolatok között: Mit is jelent ez?", in: <i>A vallás a puszta ész határain belül és más írások</i>, szerk. Vidrányi Katalin, Bp. Gondolat, 1974. 80–89., 109–127. o.</p> <p>Kant: Pölitz-féle metafizikai előadások. In: uő., <i>A vallás a puszta ész határain belül</i>. 128–133.</p> <p>Kant: "A fakultások vitája". In. Kant: <i>Történetfilozófiai írások</i>. Budapest: Ictus, 1997.</p> <p>Fichte: Első és Második Bevezetés a tudománytanba (Fichte: <i>Válogatott filozófiai írások</i>, Gondolat 1981, 19–127; ajánlott: <i>Az ember rendeltetése</i> uo.)</p> <p>Schelling: <i>Filozófiai vizsgálódások az emberi szabadság lényegéről és az ezzel összefüggő tárgyakról</i>. Twins, Bp. 1992. 33–130. o.</p> <p>Hegel: "Frankfurti rendszertörődék", <i>Iffjúkori válogatott írások</i>, Gondolat 1982, 137–141.</p> <p>Hegel: <i>A szellem fenomenológiája</i>. Előszó és Bevezetés, Akadémiai 1973, 9–56.</p> <p>Feuerbach: A hegeli filozófia kritikájához. A <i>Filozófiai kritikák és alapelvek</i> c. kötetben (Helikon 1978. 91–158. o.)</p> <p>Kierkegaard: <i>Vagy-vagy</i> (Gondolat 1978): Az esztétikai és az etikai közötti egyensúly a személyiség kimunkálásában (763–988. o.)</p> <p>Marx: <i>A hegeli jogfilozófia kritikája</i>. Bevezetés (MEM 1: 378–391. o.)</p> <p>Marx: <i>Gazdasági-filozófiai kéziratok 1844-ből</i>, Budapest: Kossuth, 1962</p>
--

Kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Schelling: *Vorlesungen über die Methode des akademischen Studiums. Schellings sämtliche Werke*. Hrsg. K.F.A. Schelling, Bd. V, 207–352. o. (= Schröter–kiadás, III. Hauptband). Magyarul: Előadások az akadémiai stúdiumok módszeréről. *Magyar Filozófiai Szemle* XXIX, 1985/5–6, 815–905.

Schelling: *A transzcendentális idealizmus rendszere* (Gondolat 1983, részletek), *Bruno* (Helikon 1974, 1–70). "Filozófiai levelek a dogmatizmusról és a kriticizmusról", ford. Weiss János, *Magyar Filozófiai Szemle* 1997/3–4, 541–594.

Ajánlott szekundér irodalom:

K. Ameriks (ed.), *The Cambridge Companion to German Idealism*, Cambridge UP, 2000; Heidegger: *Schellings Abhandlung über das Wesen der menschlichen Freiheit*, részletek (Tübingen 1971, magyarul: *Magyar Filozófiai Szemle* 1989/4 ill. *Schelling tanulmánya az emberi szabadságról*, ford. Boros Gábor. Twins 1993.); "Hegels Begriff der Erfahrung" (a *Holzwege* c. kötetben), O. Pöggeler: "A szellem fenomenológiájá'-nak kiindulópontja és fölépítése" (*Magyar Filozófiai Szemle* 1990/1–2); Heidegger: "Hegels Begriff der Erfahrung" (a Heidegger: *Holzwege* c. kötetben), *Schelling. Eine Einführung in seine Philosophie*. Hrsg. von H.–M. Baumgartner. Alber, Freiburg/München 1975. O. Pöggeler: "A szellem fenomenológiájá'-nak kiindulópontja és fölépítése". In: *Magyar Filozófiai Szemle* 1990/1–2.; Fehér M. István: "Rendszer, szabadság, intellektuális szemlélet. Kant és a német idealizmus néhány alapproblémája". In: *Magyar Filozófiai Szemle* 1982/3; "Zur Auseinandersetzung von Fichte und Schelling. Hermeneutische Überlegungen im Anschluß an die Untersuchungen R. Lauths". *Mesotes. Zeitschrift für philosophischen Ost–West–Dialog* III, 1993/1, 98–117. old.; *Zeit und Freiheit: Schelling, Schopenhauer, Kierkegaard, Heidegger*. Hrsg. I. M. Fehér, W. G. Jacobs. Budapest 1999.; "A filozófiába való bevezetés mint filozófiai probléma és *A szellem fenomenológiájának* önértelmezése az Előszó egy bekezdésének tükrében". *Világosság* XLIX, 2008/3–4, 9–35. (Internet: <http://www.vilagosság.hu/pdf/20080513112946.pdf>).